

DOMÈNEC UMBERT

FINALITZA AMB ÈXIT EL PROGRAMA «FOC VERD»

Bye, bye, foc

Amb una reducció espectacular d'hectàrees de bosc cremat, respecte a la passada temporada, l'estiu toca a fi i, amb ell, el programa «Foc verd» d'extinció i localització d'incendis. Les previsions per a l'any que ve són igualment optimistes.

Eduard Company i Fonts

«**D**emanant Control Central. Demanant Control Central. Aquí Alfa-2. Canvi».

—«Aquí Control Central. Canvi».

—«Interrogo si hi ha novetat en la província. Canvi».

—«Negatiu, negatiu, Alfa-2. Canvi».

—«Rebut. Canvi i fi».

Aquesta conversa per ràdio, ben escarida quant a paraules, és una de les múltiples que s'estableixen entre les distintes patrulles forestals i de control des d'on se'n fa el seguiment i des d'on, també, s'organitzen els efectius quan un cas d'incendi és detectat i s'han de dur a terme les operacions destinades a sufocar-lo. Alfa-2 és la consigna d'un Renault 4-L, pintat amb colors fàcilment distingibles —marró

vermellenc amb dues franges laterals verdes— on el senyor Mur, subinspector d'Agents Forestals i, ahora, cap de comarca del Barcelonès i de l'Osona, demana informació, a l'inici del trajecte assignat, i des d'on la dona ell mateix, cada tant, perquè el seu vehicle si-

DOMÈNEC UMBERT

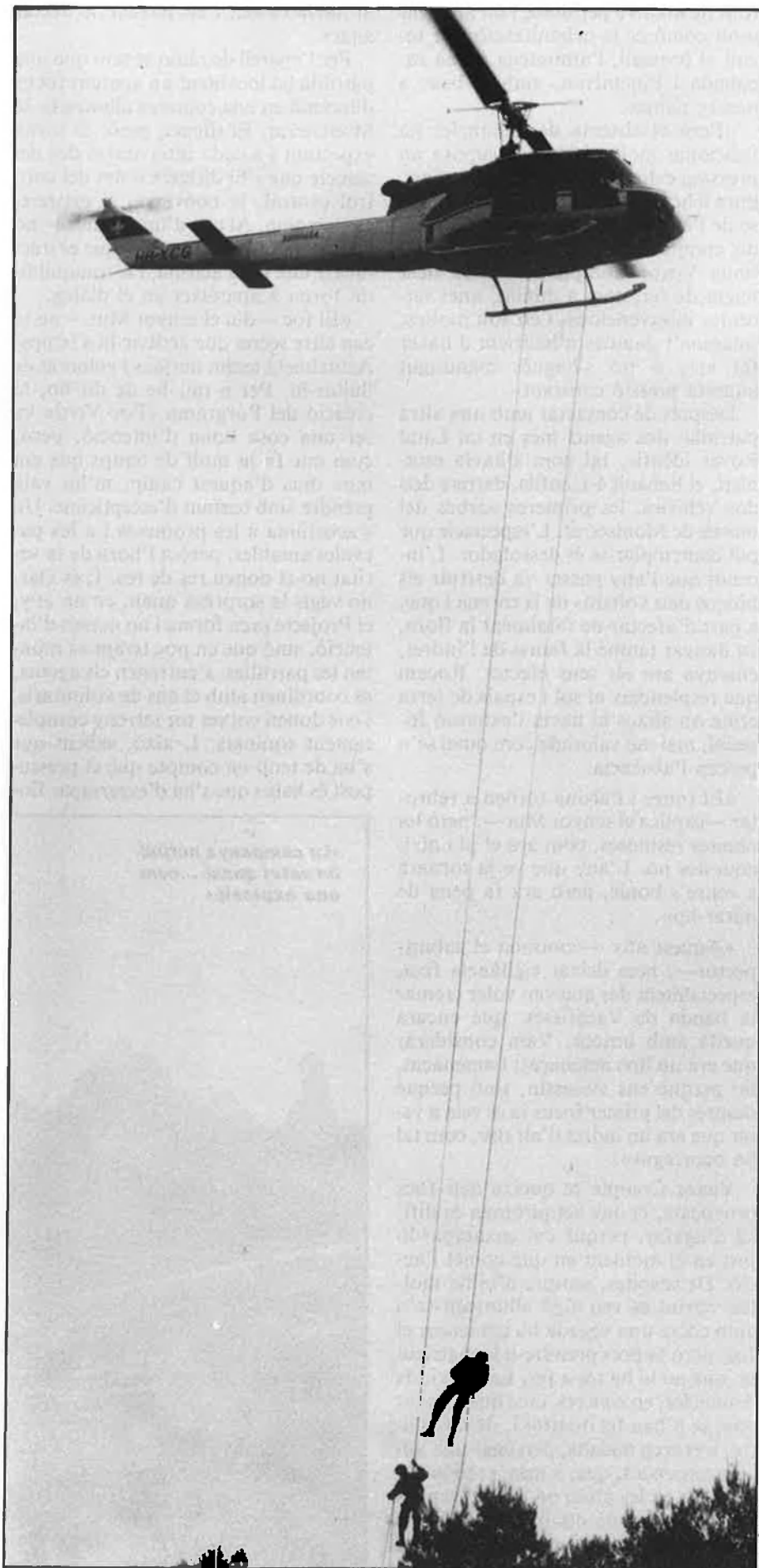
Patrulla forestal del programa «Foc Verd».

gui sempre en un lloc conegut per al que s'anomena Control Central.

«En el Control Central —explica el senyor Mur— hi ha un mapa de Catalunya sobre el qual van movent una sèrie d'imants, corresponents, cadascun d'ells, a una patrulla, perquè, en cas que es detectés un focus d'incendi, es pugui saber quina és la que hi ha més a la vora i ordenar-li que s'hi dirigeixi immediatament i informi de les dimensions i la importància del foc. Com podeu veure, el que diem per ràdio obeeix a unes normes establertes, i els diàlegs són quasi telegràfics. Tot és qüestió d'una mecànica que fàcilment s'adquireix i que després s'usa amb tota normalitat».

«I aquí —afegeix, assenyalant un *walkie-talkie*— tenim la ràdio portàtil que sempre hem de dur a sobre si volem allunyar-nos del vehicle, per anar a dinar, per exemple».

Precedeix el Renault 4-L un Land Rover pintat del mateix color, i, també, amb l'escut de la Generalitat de Catalunya, de dimensions destacables, adossat a la part del darrera de l'automòbil. Dins, hi van dos agents forestals,

que formen una patrulla, tot i que el més usual és que la patrulla estigui formada per tres persones. Ells estan al corrent del que parla el senyor Mur, el seu cap immediatament superior, per la ràdio del seu vehicle, perennement encesa. Perquè els dos automòbils puguin connectar entre ells, usen un canal de ràdio distint si desitgen que la conversa —o, amb exactitud: la comunicació— tingui lloc sols entre els dos vehicles.

«És que, si usem el canal habitual, tot el que es diu queda enregistrat, i hi ha coses precises i concretes que cal dir-les sense haver d'usar el canal general, en el qual potser interrompies altres comunicacions més urgents», assenyalava el senyor Mur.

Els dos cotxes oficials deixen la ciutat i s'enfilen fins a Vallvidrera, encaminats cap al lloc establert de trobada amb una altra patrulla. De tant en tant, s'utilitzen camins de terra, summament polsegosos i flanquejats a banda i banda per boscos de vegetació mediterrània. Sembla d'allò més fàcil desorientar-se.

«No ho creguis pas —diu el senyor Mur. Es coneixen la comarca pam a pam. Pensa que la fem diàriament, i ja portem tot l'estiu recorrent-la».

Efectivament, les patrulles forestals formen part d'un Programa del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya anomenat «Foc Verd», la primera promoció del qual ha iniciat les seves tasques la temporada d'enguany.

El Programa «Foc Verd» es basa en la lluita contra els incendis forestals quan aquests encara no s'han estès i es redueixen sols a un focus. Per tant, els punts clau en què es fonamenta són, primer, l'eliminació de les causes que el produeixen per evitar-ne l'inici; segon, detectar, en el supòsit que s'hagi produït el focus, el foc amb la màxima rapidesa possible; i, tercer, una volta n'ha detectat el focus, disposar dels mitjans adequats per eliminar-lo com més aviat millor i, per tant, sense que el foc s'hagi estès a una gran superfície de terreny, és a dir, quan aquest encara es troba en la fase inicial.

Per assolir aquest objectiu, cal organitzar degudament tres elements essencials. En primer lloc, territorialitzar estratègicament l'espai forestal, mitjançant la distribució per zones. El segon element tracta del desplegament logístic dels mecanismes destinats a evitar o, si cal, eliminar amb prestesa el focus. I, per aconseguir aquest efecte, és necessària la creació d'àrees estratègiques amb grups forestals d'intervenció immediata; distribució per tot

DOMÈNEC UMBERT

l'espai forestal de punts de vigilància fixos; distribució per tot l'espai forestal de patrulles forestals mòbils; i, a més, una correcta vigilància aèria. En tercer i últim lloc, cal que la població, organitzada, es corresponsabilitzi de la lluita contra el foc forestal (Agrupacions de Defensa Forestal i Voluntaris Forestals).

Víctor Compte, cap de Serveis d'Agents Forestals Rurals, comenta, ara que la temporada toca la fi, que «l'actuació ha estat sempre immediata», i que «la mitjana entre la localització de la columna de fum i la presència de la Patrulla ha estat de tretze minuts, un temps difícilment abastable en els boscos».

Abans d'arribar a Montserrat, a la zona de Vacarisses, el senyor Mur ordena a la patrulla del Land Rover que enfilin una drecera que s'endinsa a la pineda. Un tram més enllà, en un clar de bosc, atura el Renault 4-L i ens convida a baixar.

«Mireu —diu, indicant una petita parcel·la d'arbres cremats—. Aquí van intentar calar foc, però de seguida vam veure-ho i vam baixar a apagar-lo. No va costar gaire, perquè encara era petit. Si s'hagués estès, amb la pila de branques seques que hi ha i amb la calor que ens ha fet aquest estiu, no quedaria res d'aquest bosc».

De sobte, és fàcil recordar que Víctor Compte ja havia informat que l'estiu present Montserrat havia patit un parell més de focs, però que s'havien avortat a temps.

«Un parell? —diu el subinspector—. Més, més. Almenys ho han intentat quatre vegades. Veniu».

Uns minuts de camí més avall, un altre grup de pins carbonitzats demostren que, si el foc hagués arrelat, l'incendi hauria estat de dimensions i conseqüències imprevisibles. Potser la mala sort...

«No, el que passa és que està fet expressament —explica el senyor Mur—. Totes les vegades que vam haver d'actuar va ser de nit, i de nit no s'encèn un foc per atzar. A més, el lloc on han començat elimina qualsevol causa que no sigui intencionada». Els dos agents, que han baixat del Land Rover, confirmen les paraules del seu cap: «És que corre cada element...»

«Encara us en podria ensenyar més, com aquests», diu el subinspector abans de pujar a l'automòbil.

Segons Víctor Compte, «hi ha hagut moltes denúncies per la crema d'arbres, sobretot contra la gent que, el diumenge, per fer el dinar, fa foc amb branques seques dels pins. També s'ha denunciat persones que cremaven ros-

tolls de manera perillosa, i un altre cas molt comú és la urbanització que recull el brossall, l'amuntega a una raconada i l'incineren, amb el bosc a quatre pams».

«Però el sistema de denúncies ha funcionat molt bé, ja que suposa un *pressing* exhaustiu, que ha sigut diari, hora a hora, i, per a mi, ha estat la base de l'extinció i la prevenció d'incendis majors. Però, malgrat això —continua Víctor Compte—, encara hem hagut de fer, com a mínim, unes set-centes intervencions, i en són moltes. Imagina't quantes n'hauríem d'haver fet més si no s'hagués mantingut aquesta pressió constant».

Després de contactar amb una altra patrulla, dos agents més en un Land Rover idèntic, tal com s'havia establert, el Renault 4-L enfila, darrere dels dos vehicles, les primeres corbes del massís de Montserrat. L'espectacle que pot contemplar-se és desolador. L'incendi que l'any passat va destruir els boscos dels voltants de la carena i que, a part d'afectar-ne fatalment la flora, va danyar també la fauna de l'indret, ensenya ara els seus efectes. Rocam que resplendeix al sol i espais de terra erma on abans hi havia l'extensió forestal, mai tan valorada com quan se'n percep l'absència.

«El roure i l'alzina tornen a rebrotar —explica el senyor Mur—, però les plantes resinoses, com ara el pi i així, aquestes no. L'any que ve ja tornarà a veure's bonic, però ara fa pena de mirar-ho».

«Aquest any —continua el subinspector—, hem deixat vigilància fixa, especialment des que van voler cremar la banda de Vacarisses, que encara queda amb boscos. Vam considerar que era un lloc amenaçat; i amenaçat, no perquè ens avisessin, sinó perquè després del primer focus ja es veia a venir que era un indret d'alt risc, com tal ha ocorregut».

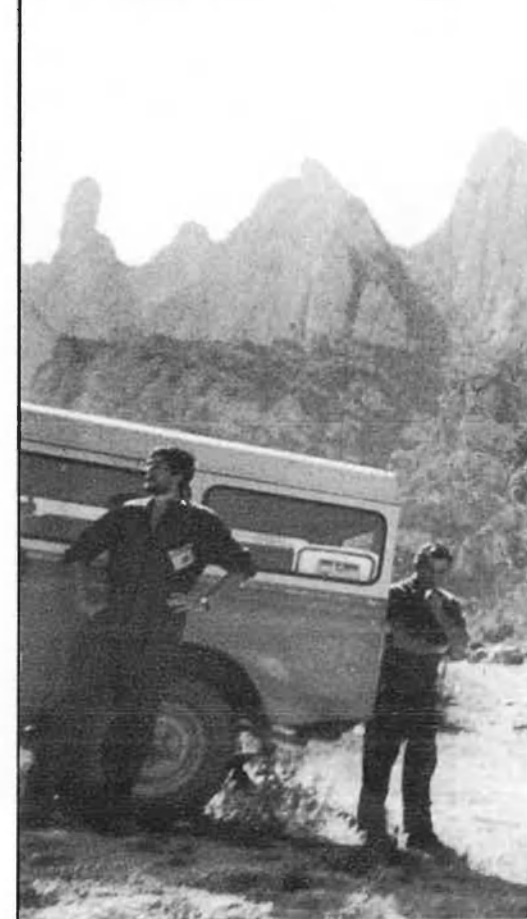
Víctor Compte es queixa dels focs provocats, ja que «el piròman és difícil d'agafar, perquè cal enxampar-lo just en el moment en què comet l'acció. De sospites, sempre n'hi ha moltes; sovint es veu algú allunyant-se'n amb cotxe una vegada ha començat el foc, però ja pots prendre-li la matrícula, que no hi ha res a fer. En canvi, de denúncies, en concret, crec que, aquest any, se n'han fet quatre. I, de les quatre, tres eren malalts, persones una mica trastocades, que, a més, eren ja conegudes en les àrees on intentaven els incendis, perquè els havien vist més d'una vegada tractant de fer foc. Tot i això, el psiquiatre certificava que no

hi havia causa, i els havien de deixar anar».

Per l'aparell de ràdio se sent que una patrulla ha localitzat un aparent focus d'incendi en una comarca allunyada de Montserrat. El silenci, però, es torna expectant i a cada intervenció des del vehicle que s'hi dirigeix o des del control central, la conversa, si existeix, s'interromp. Al cap d'uns minuts —no més de deu—, es comprova que es tractava d'una falsa alarma, i la tranquil·litat torna a apareixer en el diàleg.

«El foc —diu el senyor Mur— no té cap altre secret que arribar-hi a temps. Actualment tenim mitjans i voluntat de lluitar-hi. Per a mi, he de dir-ho, la creació del Programa «Foc Verd» va ser una cosa bona d'intenció, però, com que fa ja molt de temps que em moc dins d'aquest camp, m'ho vaig prendre amb bastant d'escepticisme. Un s'acostuma a les promeses i a les paraules amables, però a l'hora de la veritat no et donen res de res. I, és clar, no vegis la sorpresa quan, en un any, el Projecte pren forma i no només d'intenció, sinó que en poc temps es munten les patrulles, s'entrenen els agents, es coordinen amb el cos de voluntaris, i ens donen cotxes tot terreny completament equipats. I, això, sabent que s'ha de tenir en compte que el pressupost és baix i que s'ha d'esgarrapar fins

«La campanya actual ha estat quasi... com una explosió»

l'última pesseta, fent equilibris. Als veterans com jo ens ha sorprès molt que s'hagi fet tant en tan poc».

El cap de Serveis, Víctor Compte, afirma que, malgrat tot, el Programa ha resultat barat. «Sí, molt barat —diu—. Si et pares a pensar el que s'ha evitat, quant a destrucció forestal, amb tot el procés de desertització que comporta, el Progorama «Foc Verd» té una relació pressupost-efectivitat realment immillorable. Preservar els boscos del foc és aconseguir que el país no se'n vagi a la ruïna».

En arribar a un punt concret de Montserrat, espera un altre Renault 4-L al seu col·lega. «El duu el cap de comarca d'aquí», explica el senyor Mur. Després de parar una estona a un dels punts d'observació —una vista magnífica, estratègica per a detectar una fumera des de molts quilòmetres de distància—, es continua l'ascensió, en la qual es poden contemplar els cartells, que prohibeixen explícitament encendre foc, que la Generalitat està situant als indrets on el risc d'incendi és alt, i les tasques de repoblació forestal dutes a terme.

En baixar, una parella de guàrdies civils saluden els cotxes en creuar-se. «La relació amb la guàrdia civil —diu el cap de comarca—, tot i que va haver-hi algun frec inicial, és, actualment,

molt bona». ¿I amb els bombers? «Bé, amb els bombers, també; el que passa és que les nostres funcions es complementen. Mentre que nosaltres ens encarreguem de detectar el foc i apagar-lo si podem, els bombers, una vegada arriben a l'incendi, adopten tota la responsabilitat, i els forestals ens retirem o els ajudem, si ens ho manen. Però, quan els bombers arriben a un foc, l'extinció és competència seva».

Quant als resultats del Programa «Foc Verd», aquests no han pogut ser més excel·lents. En xifres: l'any 86, el nombre d'hectàrees cremades de bosc va ser de 69.966; enguany, la xifra no arriba a les 2.000; la mitjana d'hectàrees anuals cremades, del 77 ençà, era de 25.000. Per tant, la reducció no ha pogut ser més espectacular. I més, tenint en compte que les condicions meteorològiques d'aquest estiu no han ajudat gaire aquest decreixement.

Sota un sol duríssim de migdia, i amb un vent de moderat a fort —dades comunicades oportunament per ràdio—, tot seguint les patrulles, ens dirigim a Sabadell, a l'aeròdrom. Pel camí, Mur comenta que el seu desig seria que ploqués el més aviat possible. «Aquest any —diu—, l'estiu s'allarga, i ara és quan el perill d'incendi és major. A més, també tinc ganes de des-

cansar; fa tres mesos que no tinc ni un dia de festa».

Una afirmació de Víctor Compte ratifica la duresa de la tasca feta: «Malgrat els resultats assolits, estem baixos d'efectius. L'esforç d'enguany, a les patrulles forestals, no se'ls pot demanar sempre».

A l'aeròdrom, podem contemplar dues avionetes que la pròxima temporada s'incorporaran al Programa «Foc Verd». Són una mescla d'avió, planador i helicòpter. Tenen una autonomia de deu hores de vol, i això sense comptar que poden sostenir-se en l'aire, planant, l'estona que es desitgi. Immillorables, també per a l'observació, gràcies a una cabina d'àmplia visibilitat. Una volta efectuades les fotografies, ens despedim dels agents i del senyor Mur.

Ja a Barcelona, el director general de Política Forestal, Francesc Robert Graupage, explica: «L'organigrama del Programa té un punt central, en unes línies verticals, que és el cap de comarca. A partir dels caps de comarca, hi ha diferents especialitats, ja que és el comandament de les patrulles forestals, de les patrulles tècniques i serà, oportunament, també, el comandament de les patrulles de parcs i reserves; ho és ja, de fet. Aleshores, cap amunt, el cap de comarca té el subinspector, l'inspector i, per descomptat, el cap de servei».

Segons el director general de Política Forestal, «la Guàrdia té com a funcions la salvaguarda de tota la legislació que pertany al món forestal, i ha d'estar preparada per a qualsevol infracció que es faci al respecte. Si s'ha començat amb les tasques de prevenció i extinció d'incendis, és senzillament perquè s'ha posat en marxa a l'estiu. Després, però, tenen competència per vigilar la caça furtiva, la pesca fora de temporada, la tala il·legal d'arbres, etcètera».

«De cara al futur —continua Robert Graupere—, volem contemplar la primera promoció de vuitanta agents forestals amb cinquanta més, la convocatòria per a la qual està ja a punt de caure, a fi que estiguem preparats per a incorporar-nos a les tasques de la propera campanya del mes de maig que ve».

«Quant a la campanya actual, ha sigut realment... jo diria que quasi com una explosió, des dels pocs mesos que fa que ha començat. Els resultats han estat extraordinaris, dignes d'una... empresa privada que funcioni. I això s'ha demostrat en actuacions concretes, en la localització i l'extinció dels focs incipients».

